

Vurdering efter habitatdirektivet

Væsentlighedsvurdering efter habitatdirektivet – revision af regulativet for Vorgod Å

Ringkøbing-Skjern Kommune har i samarbejde med Herning Kommune udarbejdet nyt regulativ for Vorgod Å for strækningen mellem tilløbet af Mølsted Bæk og til Vorgods udløb i Skjern Å (st. 6976 –st. 44528). De nederste ca. 8,5 kilometer af Vorgod Å ligger i habitatområde H61. Ringkøbing-Skjern Kommune har derfor udarbejdet en Natura 2000-væsentlighedsvurdering af projektets mulige påvirkninger af naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget for dette Natura 2000-område.

Desuden vurderes de potentielle påvirkninger af bilag IV-arter, herunder arternes yngle- og rasteområder, ligesom en mulig påvirkning af målsatte vandområder vurderes.

Regulativstrækningen er på hele sin strækning beliggende i vandområder omfattet af vandområdeplan, der er målsat med god økologisk tilstand.

Nedenfor vurderes væsentligheden af nyt regulativ for Vorgod Å. Væsentlighedsvurderingen skal klarlægge, om regulativet samlet påvirkning kan have betydning for arter og naturtyper, og om der er behov for at udarbejde en nærmere konsekvensvurdering af planen.

Planens betegnelse

Revision af regulativ for Vorgod Å.

Lovgrundlag

Bekendtgørelse nr. 2091 af 12. november 2021 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter. I henhold til bekendtgørelsen skal der, før der træffes afgørelse, foretages en vurdering af, om regulativet i sig selv, eller i forbindelse med andre planer og projekter, kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt.

Ringkøbing-Skjern kommune foretager derfor en vurdering af, om regulativet for Vorgod Å kan medføre væsentlig påvirkning af de nærmeste Natura 2000-områder. Hvis det er tilfældet, skal der foretages en nærmere konsekvensvurdering af regulativets virkning på området.

En eventuel konsekvensvurdering skal inddrage Natura 2000-planernes og vandområdeplanens målsætning og retningslinjer, idet indsatsplanen ikke må være til hindre for gennemførelse af planerne.

Regulativets bestemmelser

Regulativet for Vorgod Å danner grundlaget for administration af kommunevandløbet, som ligger i Herning Kommune og Ringkøbing-Skjern Kommune. Regulativet omfatter strækningen mellem st. 6976 og 44528, hvor st. 6976 og 7548 ligger i kommunegrænsen mellem Herning Kommune og Ringkøbing Kommune, mens den resterende del ligger i Ringkøbing-Skjern Kommune. Der skæres ikke vandløbsplanter i Vorgod Å og oprensning kan iværksættes, når vandløbets bund i gennemsnit ligger 10 cm over den regulativmæssig bund. Oprensning kan dog udelades såfremt vandløbets vandføringsevne er lige så god som i et vandløb med den anførte regulativmæssige skikkelse og skråningsanlæg. Ved oprensning må der ikke graves dybere end til den regulativmæssige bund.

Ved kommunalreformen er vandløbet overgået fra Ringkøbing Amt til Ringkøbing-Skjern Kommune med virkning fra 1. januar 2007. Der er ikke foretaget grødeklipling i Vorgod Å siden 2007 eller foretaget sandoprensning bortset ved to vejbroer grundet tilførsel af sand m.m. efter skybrud i 2014.

Sejladsen er kun tilladt med småfartøjer som robåde, kajakker, kanoer og lignende uden brug af motor.

Sejladserne må kun ske i perioden 16. juni til og med 28. (29.) februar fra kl. 7 til solnedgang, dog ikke længere end til kl. 20.

Natura 2000-områder

Natura 2000-områderne består af habitatområde nr. 61 Skjern Å og nr. 60 Borris Hede samt fuglebeskyttelsesområderne nr. 118 Skjern Å og nr. 37 Borris Hede. De nederste ca. 8,5 kilometer af Vorgod Å ligger i habitatområde H61, mens der er omkring 1, 2 kilometer til henholdsvis habitatområde H60 og fuglebeskyttelsesområde F37 og 2 kilometer til fuglebeskyttelsesområde F118. Udpegnings af Natura 2000-områder betyder, at Danmark er forpligtet til at sikre og genoprette gunstig bevaringsstatus for de arter og naturtyper områderne er udpeget for.

Habitatområdet Borris Hede ligger syd for Skjern Å og er ikke i hydrologisk forbindelse med Vorgod Å, derfor vil regulativet ikke påvirke arter på udpegningsgrundlaget eller naturtyperne. Endvidere betyde afstanden mellem Vorgod Å og fuglebeskyttelsesområderne, at regulativet ikke har negativ indvirkning på de udpegede fuglearter.

Udpegningsgrundlaget

Udpegningsgrundlaget i habitat- og fuglebeskyttelsesområderne, der potentielt kan påvirkes af det godkendte projekt udgøres af nedenstående arter og naturtyper:

Tabel 1: Udpegningsgrundlag for Natura 2000-området Skjern Å.

H61	Skjern Å	
Kode	Udpegningsgrundlag	Forventes udtaget
1037	Grøn kølleguldsmed	
1095	Havlampret	
1096	Bæklampret	
1099	Flodlampret	
1106	Laks	
1318	Damflagermus	
1355	Odder	
1831	Vandranke	
3130	Søbred med småurter	
3140	Kransnålalge-sø	
3150	Næringsrig sø	
3160	Brunvandet sø	
3260	Vandløb	
4010	Våd hede	
4030	Tør hede	
6230	Surt overdrev*	
6410	Tidvis våd eng	
6430	Urtebræmme	
7140	Hængesæk	
7220	Kildevæld*	
7230	Rigkær	
9110	Bøg på mor	
91D0	Skovbevokset tørvemose*	
91E0	Elle- og askeskov*	

De nederste ca. 8,5 kilometer af Vorgod Å ligger i habitatområde H61, mens der er omkring 1, 2 kilometer til henholdsvis habitatområde H60 og fuglebeskyttelsesområde F37.

I tabel 2 er habitatnaturtyperne på udpegningsgrundlagene oplistet, der fremgår derudover af tabellen om Vorgod Å er i hydrologisk forbindelse med naturtyperne.

Naturtype	Hydrologi
Vandløb	Ja
Søbred med smårter	Nej
Brunvandet sø	Nej
Næringsrig Sø	Nej
Kransnålalge-sø	Nej
Tidvis våd eng	Nej
Rigkær	Nej
Elle- og Askeskov	Nej
Skovbevokset tørvemose	Nej
Våd hede	Nej
Tør hede	Nej
Surt overdrev	Nej
Hængesæk	Nej
Urtebræmme	Nej
Kildevæld	Nej
Bøg på mor	Nej

Tabel 2

I følgende afsnit vurderes det om regulativforslaget kan medføre en væsentlig påvirkning af bevaringsstatus for de naturtyper, som er på udpegningsgrundlaget.

Vandløb med vandplanter (3260)

I regulativet lægges der op til at der kan foretages oprensning hvis vandspejlet for det opmålte profil ligger over det beregnede vandspejl for den teoretiske skikkelse + 10 cm aflejring på bunden. Siden 2007 er der kun i meget begrænset omfang foretaget opgravning af sand og mudder i Vorgod Å og det var i 2014 på få lokaliteter efter skybrud. Der forventes ikke et behov for opgravning af sand og mudder i større omfang, idet vandløbet henligger i naturtilstand i dynamik med ådalen. Det meget lille behov for opgravning af sand og mudder vil ikke have en væsentlig påvirkning af et vandløb med vandplanter. Det forventes, at der kan være en kortvarig resuspension og spredning af sediment, mens arbejdet står på. Vandløb udgør et dynamisk system, hvor der jævnligt sker transport af suspenderet materiale ved høje vandføringer. En mindre, midlertidig sedimentspredning, som følge af opgravning af sand og mudder vurderes således ikke at kunne medføre en væsentlig påvirkning af vandløbskvaliteten. Naturtypen vandløb med vandplanter, 3260, nedstrøms vurderes at være robust

overfor en eventuel kortvarig lyssvækkelse, og mængden af suspenderet stof vil være så lille, at der ikke kan ske en væsentlig overvejning af vandplanter. Påvirkningen vil kun medføre en lokal og midlertidig forringelse af lysforholdene, som vurderes at være ubetydelig for vandløbets planter.

På den baggrund vurderes regulativforslaget ikke have en væsentlig påvirkning på naturtypen "vandløb med vandplanter". Det samlede areal og tilstanden af naturtypen vurderes ikke at blive påvirket væsentligt og naturtypen vandløb med vandplanter hindres ikke i at opnå gunstig bevaringsstatus.

Øvrige naturtyper:

De øvrige naturtyper vurderes at være beliggende uden tilknytning til Vorgod Å, og uden risiko for at blive påvirket som følge af vedtagelse af regulativforslaget.

Vurdering af mulig påvirkning af habitatområdets arter og bilag IV arter

I følgende afsnit vurderes det om regulativforslaget kan medføre en væsentlig påvirkning af bevaringsstatus for de arter, som er på udpegningsgrundlaget samt de bilag IV arter som på baggrund af artsovervågningsrapporterne (Søgaard, et al., 2013; Søgaard, et al., 2016) vurderes potentielt at kunne forekomme i eller nær projektområdet, hvis der findes egnede habitater. Det drejer sig om følgende bilag IV arter: Odder, bæver, ulv, stor vandsalamander, spidssnudet frø, bæklampret, laks samt grøn kølleguldsmed.

Art	Fund i/nær Vorgod Å	Relevans
Bæklampret	Ja	Ja
Havlampret	Nej	Ja
Flodlampret	Nej	Ja
Grøn kølleguldsmed	Ja	Ja
Bæver	Nej	Ja
Odder	Ja	Ja
Laks	Ja	Ja
Spidssnudet frø	Nej	Nej
Ulv	Nej	Nej
Vandranke	Nej	Nej
Stor vandsalamander	Nej	Nej
Løgfrø	Nej	Nej

Tabel 1

Bækampret, havlampret, flodlampret.

Der fundet bæklampretter på regulativstrækningen, men særligt bæklampretten er vidt udbredt og almindelig i danske vandløb. Bæklampret lever hele sit liv i vandløb, hvor den lever af fint organisk materiale og alger. Gydningen foregår på vandløbsbunden, hvor der er sand og grus. Bæklampretten graver sine æg ned i sandet mellem større sten, hvorefter æggene klækker og larverne lader sig drive nedstrøms til de når egnede opvækstområder med langsomt strømmende vand over områder med fint, sandholdigt mudder med højt indhold af organisk materiale. Her lever larven som filtrator nedgravet i den øvre del af sedimentet, hvor der er sand eller fint sediment med højt indhold af organiske stoffer. Efter 3-8 år bliver den kønsmoden, hvorefter den svømmer opstrøms til egnede gydeområder.

Efter regulativ kan der foretages oprensning hvis vandspejlet for det opmålte profil ligger over det beregnede vandspejl for den teoretiske skikkelse + 10 cm aflejring på bunden. Behovet for oprensning af aflejret materiale i et vandløb, som er i natur dynamik med ådalen, er forholdsmæssigt lille og sammenlignet med det samlede habitat for lampretter i Skjern Å-systemet, og ud fra bæklamprettens habitatpræferencer og livscyklus, som er den lampret art der er observeret på strækningen, vurderes en eventuel oprensning ikke at have en negativ indflydelse på de tre lampretarter.

Der må ved oprensning kun fjernes aflejret sand og mudder og opgravet materiale gennemgås visuelt for lampretter, som straks genudsættes i vandløbet.

Grøn kølleguldsmed

Laverne lever fortrinsvist nedgravet i bunden af vandløbene i en stenet og sandet bund, hvor der kun er lidt undervandsvegetation og hvor der er hurtigt strømmende vand. Voksne individer kan potentielt findes flyvende langs Vorgod Å, men i dette livsstadie er arten ikke følsom overfor den påvirkning som regulativet medfører på vandløbet.

Bæver

Der er ikke registreret bæver ved Vorgod Å. Området langs Vorgod Å er relativt uforstyrret og rummer vandløbsnære skovarealer, og strækningen vurderes at rumme egnet yngle- og rasteområde for bæver.

En midlertidig forstyrrelse af bæver som følge af støj og færdsel i forbindelse med sejlads og eventuel oprensning vil være begrænset, da bævere også primært er nataktive og arbejdet udføres i dagtimerne. Eventuelle dagaktive bævere i området har mulighed for midlertidigt at søge opstrøms eller nedstrøms under arbejdet, hvis de forstyrres.

Regulativet vil derfor ikke påvirke områdets økologiske funktionalitet for bæver.

Odder

Der er registreret odder ved Vorgod Å.

Regulativ medfører ikke en væsentlig påvirkning af vandløb som naturtype eller vandløbsnære naturtyper, og dermed vil der ikke ske en væsentlig påvirkning af odderens levesteder. I forbindelse med sandoprensning kan der være en potentiel midlertidig forstyrrelse eller påvirkning af bestande og levesteder for odder.

Forstyrrelse som følge af støj og færdsel i forbindelse med oprensning og sejlads på odder, der forekommer i og omkring Vorgod Å, vil være begrænset, da odder primært er nataktive og arbejdet samt sejlads foregår i dagtimerne. Eventuelle dagaktive oddere i området har mulighed for midlertidigt at søge opstrøms eller nedstrøms under arbejdet, hvis de forstyrres.

En væsentlig påvirkning af odder ellers artens bevaringsstatus kan derfor udelukkes.

Laks

Laks er vidt udbredt i den del af Vorgod Å der er omfattet af regulativet. Der vurderes at være gode forudsætninger for en stabil bestand af laks og der vurderes ikke at være de store trusler for arten i området.

Atlantehavslaksen gyder og indleder livet i vandløb og floder langs Nordatlanten. Efter 1-4 år i vandløbet, trækker de unge laks ud i Atlanterhavet, hvor de vokser sig store inden de vender tilbage til omtrent samme vandløbssystem for at gyde som voksne fisk. Hovedparten af laksens vækst finder sted i selve Atlanterhavet. Laksen stiller store krav til levested, hvad angår vandkvalitet, fysiske forhold og vandtemperatur, og betragtes i udpræget grad som en rentvandskrævende vandløbsfisk. En forudsætning for at opnå gode, selvreproducerende laksebestande i Vorgod Å er, at der er fri passage til og fra gydepladserne, således det sikres at de voksne fisk kan gyde og laksesmoltens vandring til havet kan foregå uhindret. Endvidere er det afgørende, at de fysiske forhold i de pågældende vandløb tilfredsstiller laksens krav til gydepladserne. Gydningen foregår på vandløbsbunden, hvor der er sten

og grus. Laks graver sine æg ned i gruset og større sten, hvorefter æggene klækker og småfiskene fordeler sig til de egnede opvækstområder med strømmende vand over områder med skjul fra planter, sten, grus og lignende.

Efter regulativet kan der foretages oprensning hvis vandspejlet for det opmålte profil ligger over det beregnede vandspejl for den teoretiske skikkelse + 10 cm aflejring på bunden. Behovet for oprensning af aflejret materiale i et vandløb, som er i natur dynamik med ådalen, er forholdsmæssigt lille og sammenlignet med det samlede habitat for laks i Skjern Å-systemet, og ud fra laksens habitatpræferencer og livscyklus, vurderes en eventuel oprensning ikke at have en negativ indflydelse på laks.

Spidssnudet frø

Spidssnudet frø er fundet på enkelte lokaliteter ved den øvre del af Vorgod Å. Arten har dog ingen yngle- og rasteområder langs strømmende vand. Regulativet vil derfor ikke påvirke områdets økologiske funktionalitet for spidssnudet frø.

Ulv

Der er ikke registreret ulv ved Vorgod Å. Jævnfør habitatvejledningen (Miljøstyrelsen, 2020b) er spontane og tilfældige forekomster af arter i områder, der ikke regelmæssigt udnyttes af arten, f.eks. strejfer af bilag IV-arter fra andre lande, som udgangspunkt ikke omfattet af beskyttelsen, medmindre der er tale om individer i en bestand, hvis lokale udbredelsesområde krydser landegrænser. Desuden er arten eller dens primære fødegrundlag ikke er afhængig af vandløb som yngle- eller rasteområde, vurderes det, at regulativet ikke vil påvirke områdets økologiske funktionalitet for ulv.

Vandranke

Der er ikke observeret vandranke i vandløbet eller opstrøms liggende vandløb, derfor vurderes det ikke videre sandsynligt at vandranke vil indfindes i Vorgod Å. Skulle vandranke alligevel indfinde sig i vandløbet vil behovet for oprensning af aflejret materiale i et vandløb, som er i natur dynamik med ådalen, være forholdsmæssigt lille. Derfor vurderes ikke at regulativet vil kunne påvirke artens bevaringsstatus.

Stor vandsalamander

Stor vandsalamander er ikke registreret ved Vorgod Å. Da stor vandsalamander, hverken i padde- eller larvestadiet, lever langs strømmende vand, vurderes det, at regulativet vil ikke påvirke områdets økologiske funktionalitet for arten.

Løgfrø

Løgfrø er ikke registreret ved Vorgod Å. Da arten hverken i padde- eller larvestadiet, lever langs strømmende vand, vurderes det, at regulativet vil ikke påvirke områdets økologiske funktionalitet for løgfrø.

Vurdering af mulig påvirkning af målsatte vandområder:

Regulativet fastsætter rammerne for sejlads og oprensning indenfor 8 vandløbsforekomster i Vorgod Å.

Miljøtilstanden i Vorgod Å bedømmes ud fra biologiske kvalitetsparametre for smådyr, fisk, fytobenthos og makrofyter samt ud fra den kemiske tilstand i vandløbet, jf. Tabel 4. Den kemiske tilstand i vandløbet er ukendt.

Den økologiske tilstand varierer blandt vandløbsforekomsterne mellem moderat, god og høj, og på det foreliggende grundlag opfylder vandløbsforekomsterne deres miljømål bortset fra vandløbsforekomst o8700_c. Vandløbsforekomst o8700_c er placeret længst opstrøms i regulativet, mens de øvrige vandløbsforekomster er angivet i medstrøms retning i Vorgod Å. Vandløbsforekomst o10543_b er placeret ned til udløbet i Skjern Å.

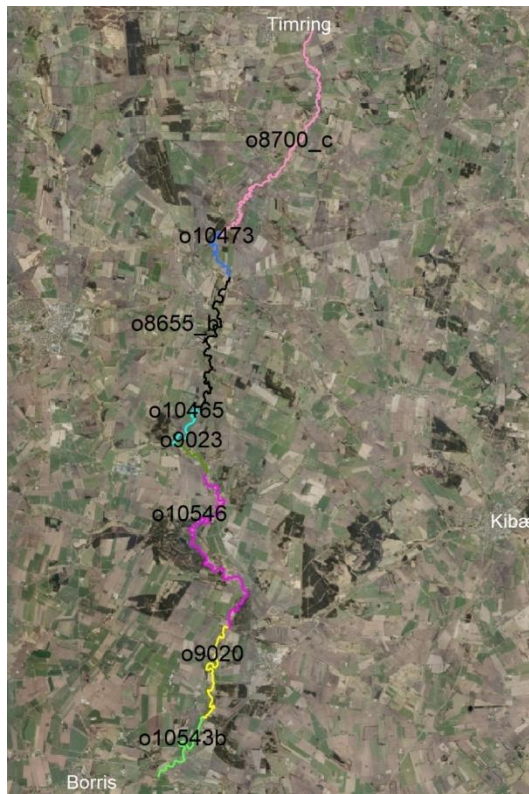
Det fremgår dog også, at tilstanden af flere af kvalitetselementerne endnu er ukendte i Vorgod Å. Der kan således komme ændringer af den økologiske tilstand, når kvaliteten af de øvrige indeks foreligger.

Tabel 4. Økologisk tilstand i vandløbsforekomsterne i Vorgod Å vurderet ud fra biologiske kvalitetselementer.

Vandløbsforekomst	Typologi	Økologisk tilstand ud fra				Samlet økologisk tilstand
		Smådyr (# faunaklasse)	Fisk	Makrofytter	Fytoben thos	
o8700_c	2	Moderat (# 4)	Høj	Ukendt	Ukendt	Moderat
o10473	2	Høj (# 7)	Ukendt	Ukendt	Ukendt	Høj
o8655_b	2	Høj (# 7)	Høj	Ukendt	Ukendt	Høj
o10465	2	Høj (# 7)	Høj	Høj	Høj	Høj
o9023	3	God (# 5-6)	Høj	Ukendt	Ukendt	God
o10546	3	Høj (# 7)	God	Høj	Høj	God
o9020	3	Høj (# 7)	Høj	Ukendt	Ukendt	Høj
o10543_b	3	Høj (# 7)	Høj	Høj	Høj	Høj

I planen er Vorgod Å inddelt i 8 vandløbsforekomster, jf. miljømålsat til god økologisk og kemiske tilstand. God Økologisk Tilstand svarer til en mindre afvigelse fra den upåvirkede tilstand.

Figur 1, som alle er

Figur 1: Oversigt over de enkelte vandløbsforekomster i Vorgod Å.

Målopfyldelse

Der er målsætningsopfyldelse i alle område bortset fra vandløbsforekomst o8700_c., som delvis er omfattet af regulativet. Vorgod Å tilføres okkerholdig vand fra Mølsted Bæk, hvilket kan være årsagen til manglende målopfyldelse på den øverste strækning. Gennemførelse af vandområdeprojekt i Mølsted Bæk med genslyngning og hævnning af vandløbsbund forventes at begrænse okkertilledning på sigt og dermed medvirke til målsætningsopfyldelse.

Kumulative effekter

Der er ikke kendskab til eventuelle kumulative effekter, som kan have en påvirkning på vandløbsforekomsterne omfattet af regulativet.

Konklusion

Bestemmelserne i regulativet kan udelukkes at medføre en væsentlig påvirkning af habitatnaturtyper og arter på udpegningsgrundlaget for habitatområderne H61, eller bevaringsmålsætninger for disse. For de bilag IV-arter, som potentielt kan træffes nær projektområdet vurderes det, at områdets økologiske funktionalitet vil kunne opretholdes, og dermed indebærer regulativet heller ikke en beskadigelse eller ødelæggelse af yngle- og rasteområder for disse arter i deres naturlige udbredelsesområder.

Det vurderes yderligere, at vedtagelse af regulativet ikke vil være til hinder for at der kan opnås målopfyldelse for vandområdeforekomsten 08700_c.